

Убѣдени въ нуждата отъ такова едно монографично изслѣдване на въпроса, изслѣдване което се налага въпрочемъ и отъ трудността, да се съвпадатъ съ еднаква вѣщина нѣколко обширни дисциплини като филологията, етнографията, антропологията и археологията, ние си поставяме за цѣль да разгледаме въ тая си студия проблема за произхода на прабългаритѣ само отъ езиково гледище. *Етнографскиятъ доказъ* въ спора за националността имъ ние мислимъ, да разгледаме съ връме въ отдѣлна студия. Да изслѣдватъ въпроса *основно* отъ становището на антрополога и археолога, оставаме на по-компетентни. Само твърдѣ на кратко ще покажемъ най на края полученитѣ до сега отъ археологията и антропологията резултати, за да се види, до колко тѣ се съгласиватъ съ показаната на лингвистиката.

Нуждата отъ едно подобно ново монографично, всестранно изслѣдване на въпроса за произхода на прабългаритѣ, се доказва въпрочемъ и отъ друга страна. Науката наистина въ послѣдно врѣме се установива върху една хипотеза, която дълго врѣме горещо се оспорваше: хипотезата за турско-татарски произходъ на прабългаритѣ, обаче всѣки, който е вниквалъ въ развой на цѣлия въпросъ, знае много добръ, колко пкти вече той е билъ обявяванъ за окончателно рѣшенъ и колко пкти поставялъ съвсѣмъ на нови основи; така че канонизацията на извѣстна хипотеза не е още достатъчна гаранция за нейната вѣчна трайностъ, особено, когато основитѣ, на които почива, не сѣ твърдѣ здрави. Вече *Енгелъ* не допуца никакво съмнѣние въ правотата на своята хипотеза, споредъ която българитѣ сѣ *татарско* племе, и при всичко това минаха се едва 30 години и ето че въпрѣки Тунмана и Енгела и Клапрота и Карамзина, — *Венелингъ* си въобрази, че е рѣшилъ също тъй окончателно трудния прабългарски въпросъ въ полза на тѣхната славянинина. Венелиновиятъ триумфъ не трая обаче дълго врѣме. Осемъ години по-късно (1837). излѣзе *Шафарикъ* и заяви не по-малко рѣшително, че счита за безполезно, да хаби дору думи за единъ отдавна доказанъ въпросъ (думата е за *неславянството* на прабългаритѣ). Както е извѣстно обаче и неговата *урало-чудска* теория, при всичката увѣреностъ на автора ѝ, не тури точка на разпратъ. Не само че *Венелингъ* възкрѣсна въ лицето на *Иловайскій*, но и привърженицитѣ на неславянството на прабългаритѣ се раздѣлиха и урало-финската хипотеза отстъпи мѣсто на *чисто-турската*, съ която бѣше се и наченалъ собствено научниятъ въпросъ за етногенцията на българитѣ. Тѣмъ въ сѣщата година, въ която се появиха Шафариковитѣ знаменити „*Starožitnosti*“ (1837.), излѣзе не по-малко капиталниятъ трудъ на *Найса*, „*Die Deutschen und ihre Nachbarstämme*“, гдѣто прабългаритѣ се провъзгласиватъ за *хуни*, а нѣколко години по-рано *Френъ* бѣ поставилъ хипотезата, че българитѣ сѣ *амалгама* отъ фини, турци и славяни, която хипотеза намѣри също не малко послѣдователи.

Както виждаме прочее, въпросътъ за националността и езика на българитѣ поне въ 40-тѣ години съвсѣмъ не бѣше тъй ясенъ, та да не си